

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון א'

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	הבנה והבעה	—	50 נקודות
פרק שני	—	אוצר המילים והמשמעים; שם המספר ומילות היחס	{	26 נקודות
פרק שלישי	—	תחביר ומערכת הצורות	{	24 נקודות
	—	סה"כ	—	100 נקודות

חומר עזר מותר בשימוש: אין.

הוראות מיוחדות:

- (1) יש לענות על כל השאלות בגוף השאלון, לפי ההוראות.
- (2) לכתובת טיוטה אפשר להשתמש בעמודים האחרונים (22-23) של השאלון.
- (3) הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

קרא את הטקסטים 1-2 שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

בולי דואר עברי

מאת איתמר עצמון

טקסט 1

סדרת בולי "דואר עברי" היא סדרת הבולים הראשונה שהנפיקה מדינת ישראל מייד לאחר הכרזתה ב-14 במאי 1948. הסדרה הוכנה ערב הקמת המדינה בפעילות קדחתנית בתנאי מחתרת, ויש בה תשעה בולים שונים זה מזה. נושא הסדרה הוא מטבעות יהודיים שנטבעו בעת העתיקה, והם מסמלים את מלחמות העם היהודי לעצמאות מדינית, לריבונות בארץ-ישראל ולחופש. בשל הסמלים המרתקים על הבולים והעוצמה ההיסטורית שהם מביאים לידי ביטוי נהפכה סדרת בולים זו לסדרה המופרת, המעניינת והיקרה ביותר שהנפיקה מדינת ישראל. "סיפורה של מדינת ישראל הוא סיפור שבו העבר והעתיד שזורים זה בזה", אמרו אז, ואין ספק שסדרת בולי "דואר עברי" מדגימה זאת בצורה הטובה ביותר.

לאחר החלטת האו"ם על הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל בכ"ט בנובמבר 1947 התעורר הצורך להנפיק בולים שיבטאו את עצמאותה של המדינה שעדיין לא נולדה. אבל היה אסור, לפי החוק בארץ, להנפיק בולים שאינם בולי השלטון הבריטי, ולכן היה צריך לשמור בסוד את הכנת הבולים.

חברי ההנהגה היהודית ביקשו משלושה גרפיקאים לעצב בולים למדינה החדשה. מבין שלוש הצעות, התקבלה בהתרגשות רבה הצעתו של הגרפיקאי אוֹטו וְלִיש. וליש הציע שעל הבולים החדשים יודפסו תצלומים של מטבעות מתקופת המרד הגדול (67-73 לספירה הנוצרית) ומתקופת מרד בר כוכבא (132-135 לספירה הנוצרית).

רק לאחר כמה חודשים, באפריל 1948, כאשר עמדו הבריטים לפנות את הארץ והודיעו על הפסקת שירותי הדואר ועל השמדת כל מלאי הבולים הקיים, החלה ההנהגה היהודית לתכנן ברצינות את הנפקת הבולים. כאשר רצו להדפיס את הבולים, שעדיין לא עוצבו סופית, גילו שאין מקום שבו יוכלו להנפיק אותם. נוסף על כך, לא היו כמעט מכונות דפוס שבאמצעותן היה אפשר להדפיס בולים שאיכותם תהיה ראויה לדייה להיות סימן זהות חדש למדינה שעדיין לא נוסדה. בבתי דפוס גדולים לא היה אפשר לשמור על סודיות ההדפסה, וגילוי הסוד היה עלול להוביל לעימות עם הבריטים.

מעובד על פי עצמון, א'. "בולי דואר עברי: תיאור הכנת הבולים הראשונים במדינת ישראל". אנציקלופדיה יהודית באתר דעת — לימודי יהדות ורוח, <http://www.daat.ac.il/encyclopedia/value.asp?id1=2953> אוחזר בתאריך 4/9/2017.

25 בסופו של דבר הודפסו הבולים במכונות הדפוס של עיתון "הארץ", לאחר שהמכונות הועברו למקום סודי בתל אביב. שנים אחדות לפני כן הדפיסו באותן המכונות כמה סדרות של "בולי הקק"ל" (קרן קיימת לישראל), וחלק מהם אף הוכשרו להיות בולי דואר חוקיים בתקופה שלפני הכרזת המדינה. באותה תקופה היה בארץ מחסור בנייר מתאים להדפסה, ולא הייתה אפשרות לייבאו מחוץ לארץ. וכך כל נייר שנמצא – גם אם היה גס ולא ראוי להדפסת בולים – שימש להנפקת הבולים הראשונים. על הנייר הגרוע הודפסו הבולים הקטנים, בעלי הערכים הנמוכים, ועל נייר מאיכות גבוהה יותר – כמה גיליונות נייר תכל שנמצאו – הדפיסו את הבולים הגדולים, בעלי הערכים הגבוהים. 30

כאשר הגיעו גלופות¹ הבולים מן הגרפיקאי אוטה וליש, התגלו שתי בעיות. האחת, עדיין לא נקבע שמה של המדינה, ולכן לא ידעו איזה שם להדפיס על הבולים: ארץ-ישראל, יהודה, מדינת יהודה או אולי מדינת ישראל? מישהו הגה רעיון – להדפיס את המילים "דואר עברי" במקום את שמה של המדינה. בזכות פתרון זה היה אפשר להתחיל להדפיס את הבולים. 35

בעיה אחרת הייתה שרוב האנשים לא ידעו לקרוא את הכתב העברי הקדום שהיה על המטבעות העתיקים. דוד רמז², שנוסף על תפקידיו הציבוריים היה מעורב בהנפקת הבולים, הציע שמתחת לבול יוסיפו עוד פיסת נייר ועליה הסבר על תוכן הבול. כך החלו להוסיף לכל בול "דואר עברי" שובל – ספח ובו הסבר קצר על המטבע המודפס על הבול. מאז לכל בול ישראלי נוסף שובל והוא חלק בלתי נפרד מן הבול. היום רוב האספנים של בולי ישראל לא ירצו לקבל בול ללא שובל. 40

במשך השנים המשיכו להנפיק את סדרת הבולים הזו, וכמו כן הוסיפו לה מטבעות יהודיים מתקופות אחרות ושינו את הכיתוב מ"דואר עברי" ל"ישראל".

בול "דואר עברי" ושובל

גלופה – לוח שנחרטו עליו צורות או אותיות לקראת הבאה לדפוס.
דוד רמז – ממנהיגי היישוב, היה מזכיר ההסתדרות, ובראשית ימי המדינה היה שר בממשלת ישראל.

הסיפור של בולי קרן קיימת לישראל מאת מערכת "חלון ירוק"

טקסט 2

בעידן שלפני הדואר האלקטרוני והאינטרנט, מכתבים וגלויות היו אמצעי התקשורת העיקריים בין אנשים. הפעם הראשונה שבולים שימשו אמצעי תשלום עבור משלוח דואר הייתה בבריטניה במאה ה-19. ממשלות ברחבי העולם כולו הלכו בעקבות בריטניה, והחלו להנפיק בולים משלהן. הבולים נהפכו מהר מאוד מסתם אמצעי תשלום עבור שליחת דואר לסמל המייצג את המדינה שהדפיסה אותם. הרצון של העם היהודי במדינה משלו עורר בו גם רצון בבולים משלו – וכאן נכנסה קק"ל לתמונה. כמה עשרות שנים לפני הקמת המדינה היו הבולים של קק"ל אחד האמצעים המובילים לא רק לאיסוף כספים עבור פעולותיה, אלא גם להנצחת ההיסטוריה של הקמתה של מדינת העם היהודי בזמן אמת.

בשנת 1902 במשרדי קק"ל בווינה שבאוסטריה הוחלט על הנפקת בולים. אומנם לא היה להם מעמד חוקי, ולא היה אפשר לשלוח דואר שמודבקים עליו רק בולי קק"ל, אך מאחורי הנפקת הבולים עמד הרעיון שבצד הבולים הרשמיים של המדינה שממנה נשלח המכתב, אפשר לצרף בול של קק"ל וכך להפיץ לעם היהודי ברחבי העולם את בשורת המדינה העומדת לקום. נוסף על כך, התשלום עבור הבולים שימש תרומה לקק"ל.

הבול הראשון שהנפיקה קק"ל נקרא "בול ציון". מודפס עליו מגן דוד, בצדדיו ענפים ובמרכזו המילה "ציון" בעברית. את הבול עיצב אפרים ליליין, פעיל ציוני נלהב, שהיה גם צייר רב כישרון. המגן דוד, סמל העם היהודי, נהפך עם הוצאת הבול סמל לשאיפה של העם למדינה משלו, מדינה שבוליה יכולים לייצג אותה.

לא עבר זמן רב, ועל בולי קק"ל החלו להופיע נושאים מגוונים – אישים ומקומות. על בולי קק"ל המוקדמים אפשר לראות בין השאר את מקימיה של התנועה הציונית ואת פעיליה. כבר בשנת 1909 הנפיקה קק"ל בול להנצחת זכרו של בנימין זאב הרצל. על הבול הודפסה התמונה המפורסמת של הרצל צופה מן המרפסת במלון בבזל, בעת כינוס הקונגרס הציוני הראשון, וברקע הנוף של ירושלים. זמן קצר לאחר מכן החלו להדפיס בולים נוספים ועליהם דיוקנאות של אישים גדולים בתולדות הציונות. באמצעות בולים אלה שהודבקו על גבי מעטפות (בצד הבולים הרשמיים) נשלח מסר ברור: לעם היהודי יש היסטוריה מפוארת של אלפיים שנה, אבל ההיסטוריה של העם היהודי במדינתו

ובד על פי מערכת "חלון ירוק". "הסיפור של בולי קק"ל". חלון ירוק – אתר קק"ל לצעירים, אוחד http://www.greenwin.kkl.org.il/aboutus/more_kkl/stamps/stamp ב-4/9/2017.

קיימת לישראל (קק"ל) הוקמה בשנת 1901. זוהי קרן לאומית שמטרתה הייתה לקנות קרקעות בארץ-ישראל, לגייס תרומות לעם היהודי ולעזור בהגשמת חלום ההתיישבות הציוני.

25 המודרנית מתרחשת בימים אלה ממש. בבולים מוקדמים אחרים של קק"ל מוצגים הנופים של ארץ-ישראל ושל היישובים המוקמים בה – עדות מרתקת נוספת למדינת העם היהודי ההולכת ונבנית.

בתקופת המעבר מהחלטת האו"ם בכ"ט בנובמבר 1947 ועד הכרזת העצמאות של מדינת ישראל בה' באייר תש"ח (14/5/1948), נזקקה לפתע המדינה לבולים רשמיים. וכך נהפכו בולי קק"ל, בפעם הראשונה בהיסטוריה, לבולים חוקיים לחלוטין למשלוח דואר מארץ-ישראל לרחבי העולם. מצב זה נמשך זמן קצר, ולאחר הכרזת העצמאות החלה המדינה להנפיק בולים משלה, ובולי קק"ל חזרו להיות בולים ייצוגיים. אך מפעל הבולים של "קרן קיימת לישראל" קיים עד היום, והבולים עדיין מספרים את הסיפור של קק"ל ושל מדינת ישראל: הם מתארים את נופי הארץ, היישובים והמוסדות שקמו בה, אישים ידועים, ואת פעילותה של קק"ל במגוון תחומים: יש בולים בנושא סביבה ונוף, בולים בעלי סמל ציוני ובולים שמודפסת עליהם אישיות חשובה.

בול קק"ל ועליו דיוקנו של הרצל

פרק ראשון — הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 1-7.

1. על פי טקסט 1, מדוע היה צורך דחוף להנפיק בולים ערב הקמת המדינה? ציין שתי סיבות. (4 נקודות)

2. על פי טקסט 1, הנפקת בולי דואר עברי הייתה מלווה בקשיים. ציין שלושה קשיים שונים זה מזה, והסבר כיצד פתרו כל אחד מן הקשיים האלה. (6 נקודות)

קושי 1: _____
פתרון: _____

קושי 2: _____
פתרון: _____

קושי 3: _____
פתרון: _____

קושי 3: _____
פתרון: _____

על פי טקסט 2, מדוע נבחרו בולי קק"ל להיות הבולים הרשמיים של "המדינה שבדרך"? (3 נקודות)

4. א. על פי טקסטים 1 ו-2, במה היה שונה תפקידם של בולי קק"ל מתפקידם של בולי "דואר עברי"? (3 נקודות)

ב. על פי טקסטים 1 ו-2, מה היה המשותף לבולי "דואר עברי" ולבולי קק"ל? (3 נקודות)

5. א. לפניך חמישה משפטים, (1)-(5).

ליד כל משפט, קבע אם אפשר להסיק אותן מן הטקסטים או לא. (5 נקודות)

- (1) בראשיתם שימשו בולי קק"ל לתשלום בעבור העברת מכתבים מווינה לארץ-ישראל. _____
- (2) בעיני האספנים ערכו של בול ללא שובל פחות מערכו של בול עם שובל. _____
- (3) הבולים הם אמצעי להעברת מסרים חברתיים ותרבותיים. _____
- (4) הנהגת היישוב היהודי לפני קום המדינה הייתה מעורבת באופן פעיל בהנפקת בולים. _____
- (5) קק"ל הנפיקה בולים העוסקים בעיקר בהיסטוריה העתיקה. _____

ב. בחר באחד מן המשפטים (1)-(5) מסעיף א ונמק את קביעתך על פי הטקסטים. (3 נקודות)

הגוף האחראי להנפקת בולי דואר הוא השירות הבולאי.

מדי פעם השירות הבולאי פונה לקהל הרחב ומבקש הצעה להנפקת בול חדש.

מה אתה היית מציע להנציח על גבי בול חדש? נמק את דבריך, וכתוב איזה מסר אתה מבקש להעביר בהצעתך.

(9 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ח, מס' 210.011107

7. מטלת סיכום (14 נקודות)

על פי שני הטקסטים שקראת, כתוב סיכום (בהיקף של כ-15 שורות) על הנפקת בולים בארץ ישראל. בסיכומך השווה בין בולי "דואר עברי" ובין בולי קק"ל. התייחס לתפקידם של הבולים, לתכנים שמודפסים עליהם ולמה שהם מייצגים. (תוכל לכתוב טיוטה לסיכומך בעמוד 9.)

Blank lined area for writing the summary.

טיוטה

פרק שני – אוצר המילים והמשמעים; שם המספר ומילות היחס

בפרק זה ענה על כל השאלות 8-11.

אוצר המילים והמשמעים (21 נקודות)

8. לפניך כמה הגדרות של הערך **סדרה** ממילון "רב מילים" (תשנ"ז).

סדרה סְדָרָה שִׁמְיָ

1. קבוצה של דברים או אירועים מסוג מסוים, הדומים זה לזה ויוצרים יחד חטיבה אחת או יחידה שלמה. משחקי רביעיות בקלפים מבוססים על מציאת סדרות. • הוא הזמן לתת סדרת הרצאות בענייני המזרח התיכון. • יש לנו מגוי לסדרת קונצרטים של מוזיקה קלאסית. 2. קבוצה של תוכניות רדיו או תוכניות טלוויזיה העוסקות באותו נושא, בייחוד תוכניות שמשתתפות בהן אותן דמויות. הסדרה יכולה להיות בהמשכים, או שכל פרק בה מספר סיפור אחר. אני אוהב לצפות בסדרות של סרטי מתח בטלוויזיה. 3. שורה או רצף של דברים או אירועים מאותו סוג הבאים זה אחר זה. בשנה האחרונה התרחשה באזור זה סדרה של אסונות טבע מחרידים. • הוא הואשם בניצוע סדרה של מעשי שוד מזויין. 4. רצף של ספרים או חוברות בעלי אופי אחיד, המתבטא בעיצוב החיצוני של הספרים,

- בנושא שלהם, במחיר אחיד וכד'. חתמוני על הסדרה החדשה של הוצאת ספרים זו, וספר מתוכה יישלח לביתי מדי חודש. • חסרה לי חוברת אחת בסדרה הזו. 5. קבוצה של בולים בעלי ערכים כספיים שונים, המונפקים יחד או זה אחר זה. לסדרות הבולים הראשונות שהונפקו במדינת ישראל יש היום ערך כספי רב. 6. (בצה"ל) מסגרת או מערכת אימונים שחיילים עוברים בנושא מסוים. הטירונות יצאו מן הבסיס לסדרת שטח של ארבעה ימים. 7. כינוי לפרשת השבוע, חלק או קטע בתורה שקוראים בשבת אחת. כשם 'פרשה' נקראת הסדרה מהתורה שקוראים בשבתות. 8. ביולוגיה יחידת מיון של בעלי חיים או צמחים בעלי תכונות דומות, שהיא חלק מיחידת מיון גדולה יותר (ממלכה – מערכה – מחלקה – סדרה – משפחה – סוג – מין). הנָךְ הוא עוף דורס מסדרת דורסי יום.

לפניך ארבעה משפטים ובהם המילה **סדרה**.

בכל אחד מן המשפטים, כתוב את המספר של ההגדרה המתאימה ביותר למילה "סדרה". (4 נקודות)

את המוזיקה המקורית לסדרה התיעודית "עמוד האש" הלחין שם טוב לוי. _____

הספר האחרון שיצא בסדרת "הארי פוטר" נקרא "הארי פוטר ואוצרות המוות". _____

בסדרת הצבים יש כ-400 מינים של צבים. _____

בעקבות סדרה של תקלות הוחלט לסגור את המפעל. _____

א. בטקסט 1 כתוב: "הסדרה הוכנה... בפעילות קדחתנית בתנאי מחתרת". (שורות 2-3)
על פי המשפט, מהי משמעות המילה קדחתנית? (2 נקודות)

- משמעותית
- שקולה
- בהולה
- עיקרית

ב. בטקסט 1 כתוב: "נושא הסדרה הוא מטבעות יהודיים שנטבעו בעת העתיקה". (שורות 3-4)
מהי המשמעות המתאימה ביותר למילה נטבעו במשפט זה? (2 נקודות)

- יוצרו
- איבדו ערך
- שקעו
- התגלו

ג. בטקסט 2 כתוב: "אך מפעל הבולים של "קרן קיימת לישראל" קיים עד היום". (שורה 32)
מהי המשמעות המתאימה ביותר למילה מפעל במשפט זה? (2 נקודות)

- בית מלאכה
- חנות
- פעולה
- מיזם

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשע"ח, מס' 210,011107

10. א. לפניך רשימה של מילים מודגשות מן הטקסטים וליד כל אחת מהן ארבע מילים נוספות. מן המילים הנוספות, הקף את המילה שהמשמעות שלה קרובה למילה המודגשת באותה השורה (מילה נרדפת), והיא יכולה להמיר אותה בלי לשנות את משמעות המשפט בטקסט. (4 נקודות)

מחירת	(טקסט 1, שורה 3):	חפירה,	מחבוא,	חתרנות,	ארגון
שזורים	(טקסט 1, שורה 7):	מנותקים,	מתויגים,	משולבים,	נעזרים
מרד	(טקסט 1, שורה 16):	עוון,	מזימה,	התקוממות,	מלכות
נלהב	(טקסט 2, שורה 15):	נמרץ,	נסער,	בכיר,	קיצוני

ב. לפניך רשימה של מילים מודגשות מן הטקסטים וליד כל אחת מהן ארבע מילים נוספות. מן המילים הנוספות, הקף את המילה שמשמעותה **מנוגדת** למשמעות המילה המודגשת באותה השורה, על פי הטקסט.

(4 נקודות)

ריבונות	(טקסט 1, שורה 5):	מדיניות,	סמכות,	עצמאות,	שעבוד
עימות	(טקסט 1, שורה 23):	ויכוח,	הסכמה,	מהומה,	התלבטות
סודי	(טקסט 1, שורה 25):	גלוי,	ציבורי,	פנימי,	אישי
מרכז	(טקסט 2, שורה 14):	לב,	סוף,	שוליים,	צפון

ג. בטקסט 1 כתוב: "לאחר החלטת האו"ם על הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל בכ"ט בנובמבר 1947 התעורר הצורך להנפיק בולים..." (שורות 9-10) באילו מן המשפטים שלפניך אפשר להשתמש במילה "להנפיק"? כתוב את המילה במשפטים שבהם היא מתאימה במשמעותה. (3 נקודות)

- משרד הפנים הבטיח _____ דרכונים ביומטריים לכל דורש.
- חנות הספרים התחייבה _____ ספרים חדשים עד סוף השנה הנוכחית.
- משרד פרסום ידוע התבקש _____ תשדיר על הסיכון בשתיית אלכוהול.
- בנק ישראל החליט _____ שטרות חדשים.
- חברות האשראי יפסיקו בקרוב _____ כרטיסי אשראי שאין בהם שבבים חכמים.

שם המספר ומילות היחס (5 נקודות)

11. א. לפניך משפטים ובהם מספרים מודגשים. כתוב במילים את המספרים המודגשים (אין צורך לנקד). (2 נקודות)

— לאחר שהוחלט על הקמת מדינה יהודית ב-29 _____ בנובמבר 1947
ביקשו חברי ההנהגה היהודית מכמה גרפיקאים לעצב בולים למדינה החדשה.
— על הבולים החדשים הודפסו תצלומים של מטבעות מתקופת מרד בר כוכבא שפרץ בשנת 132
לספירה הנוצרית.

ב. הקף את הצורה הנכונה של שם המספר במשפט שלפניך. (נקודה אחת)
— שנים עשר / שתים עשרה שנים חלפו מיום הקמת המדינה ועד שהונצחה לראשונה אישה
(הנרייטה סאלד) על גבי בול.

ג. בכל אחד מן המשפטים שלפניך, הקף את הצורה הנכונה של מילת היחס. (2 נקודות)
— פנייתי אֵלֵיכֶם / אֶלֵיכֶם בעניין הנפקת בולים חדשים עדיין לא זכתה למענה.
— שני גרפיקאים עיצבו בול חדש. אין ספק שבשבילם / בשבילָהֶם הייתה זו הזדמנות להתפרסם.

פרק שלישי – תחביר ומערכת הצורות (24 נקודות)

בפרק זה שמונה שאלות: ארבע מתחום התחביר (12-15) וארבע מתחום מערכת הצורות (16-19).
ענה על ארבע שאלות בלבד. תוכל לבחור אותן מתחום התחביר או מתחום מערכת הצורות או משני התחומים, כרצונך.
(לכל שאלה – 6 נקודות)

תחביר

12. לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

(1) צעירים רבים מתעניינים בבולים אך על פי שהם אינם משתמשים בהם למשלוח מכתבים.

(2) השובל הוא חלק בלתי נפרד מן הבול הישראלי, לכן היום אספני ישראל אינם קונים בולים בלי שובל.

(3) בבול משנת 1909 הרצל נראה בתמונה המפורסמת שלו על המרפסת במלון בבזל וברקע מוצג נוף של ירושלים.

א. ציין ליד כל משפט את הסוג התחבירי שלו: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

• אם המשפט מורכב – תחם בו את הפסוקית.

• אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר) – תחם בו את האיברים.

ב. ציין את התפקיד התחבירי של המילים המסומנות בקו במשפטים (1)-(3).

• הם: _____

• בהם: _____

• בולים: _____

• משנת 1909: _____

לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, והשלם את הטבלה על פי ההוראות.

- (1) בישראל לא מנפיקים בולים לכבוד אנשים בעודם בחיים, לכן ספורטאיות מצטיינות מן התקופה האחרונה אינן מיוצגות על גבי בולים.
- (2) חנה זמר, עורכת העיתון "דבר", נפטרה לפני שנים רבות, ועם זאת לא זכתה להנצחה על גבי בול.
- (3) הבריטים הפסיקו את שירותי הדואר שלהם בטרם עזבו את הארץ.

העתק את מילת הקישור המבטאת את הקשר הלוגי בכל אחד מן המשפטים, וציין מהו הקשר הלוגי. כתוב לכל המשפטים מילת קישור אחרת במקום מילת הקישור הקיימת, בלי לשנות את משמעות המשפט ואת סוגו התחבירי.

מילת קישור אחרת	הקשר הלוגי	מילת הקישור	
			משפט (1)
			משפט (2)
			משפט (3)

14. לפניך שלוש הצעות לתחימת הפסוקית במשפט מורכב.

(1) מכלל הבולים שהנפיקה מדינת ישראל בכל שנות קיומה, כשמונה אחוזים בלבד מציגים נשים.

(2) מכלל הבולים שהנפיקה מדינת ישראל בכל שנות קיומה, כשמונה אחוזים בלבד מציגים נשים.

(3) מכלל הבולים שהנפיקה מדינת ישראל בכל שנות קיומה, כשמונה אחוזים בלבד מציגים נשים.

א. הקף את המספר של הצעת התחימה הנכונה.

ב. ציין את התפקיד התחבירי של המילים האלה:

מדינת ישראל: _____

שנות: _____

נשים: _____

ג. (1) לפניך שני משפטים ובכל אחד מהם שיבוש לשון. תקן את השיבושים וכתוב כל משפט מחדש.

• שמות של רחובות נקבעות בוועדות מיוחדות.

המשפט המתוקן: _____

• לעיתים בשובלי הבולים מצוינים תקופות שגויות.

המשפט המתוקן: _____

(2) נסח נימוק משותף לתיקוניך. התבסס על מונחים תחביריים. _____

15. א. לפניך שני משפטים.

(1) לפני ההכרזה על המדינה לא נשאר כמעט נייר להדפסת בולים בארץ.

(2) באותה תקופה כל סוגי הנייר שימשו להנפקת בולים.

— מהו הקשר הלוגי בין המשפטים (1)-(2)?
— איזו מילת קישור אפשר להוסיף כדי לחבר בין משפט (1) ל-(2)?

ב.

לפניך ארבעה משפטים ובהם מודגש הצירוף "בולי קק"ל".

בכל אחד מן המשפטים, ציין את התפקיד התחבירי של הצירוף

(בחר את התפקיד התחבירי מן האפשרויות האלה: נושא, נושא, משלים פועל, משלים שם [לוואי]).

— שנים רבות לפני הקמת המדינה שימשו בולי קק"ל להנצחת ההיסטוריה של העם היהודי.

— על בולי קק"ל המוקדמים מודפסים פעיליה של התנועה הציונית.

— הנפקת בולי קק"ל נעשית עד היום.

— הבולים הראשונים שתיעדו את נופי הארץ הם בולי קק"ל.

ג. הקף את צורת האוגד הנכונה בכל אחד מן המשפטים שלפניך.

(1) סדרת הבולים (הוא / היא / הם / הן) סמל למלחמתו של העם היהודי לעצמאות מדינית בארץ-ישראל.

(2) התמונות והתצלומים שהוצגו בתערוכה של קק"ל (הוא / היא / הם / הן) עדות לפעילות הענפה של קק"ל

ביישוב הארץ.

מערכת הצורות

16. לפניך טבלה ובה פעלים מודגשים. כתוב את השורש, הבניין ושם הפועל של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

שם הפועל	בניין	שורש	
			הבולים מציינים את המדינה שממנה הם הגיעו.
			כדי להדפיס "בולי דואר עברי" גדולים, השתמשו בנייר מסוג משובח.
			העובדים בבתי הדפוס הגדולים חששו שהם יקלעו לעימות עם הבריטים.
			ההחלטה שהתקבלה יצגה את דעת הרוב.
			בעתיד השימוש בבולים יצטמצם עוד יותר בהשוואה להיום.

17. א. לפניך שני משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

(1) כאשר הגיעו גלופות הבולים מאוטה נליש התעוררה בעיה: עדיין לא נִקְבַּע⁽¹⁾ שמה של המדינה העתידית.

(2) חברי הוועדה הודיעו: "בקרוב נִקְבַּע⁽²⁾ את מועד הנפקת הבול לרגל שבעים שנה למדינה".

בטבלה שלפניך נתח את שני הפעלים.

פועל	שורש	בניין	גוף	זמן
נִקְבַּע ⁽¹⁾				
נִקְבַּע ⁽²⁾				

ב. לפניך זוגות של שמות פעולה.

תִּכְנֹן — בִּקְשָׁה

הִנְצָחָה — הִבֵּט

הִתְעַלְמוֹת — הִמְנְעוֹת

קִבְּלָה — הִדְגְּמָה

יְצוּג — צְמָצוּם

(1) הקף את הזוגות שבהם שני שמות הפעולה הם מאותו בניין.

(2) מן הזוגות שלא הקפת, העתק לטבלה את שמות הפעולה, וציין ליד כל שם פעולה את הבניין שלו.

שם הפעולה	הבניין

18. א.

- לפניך משפטים, ובהם פעלים סבילים.
 - מתוך ההצעות שהצעו התקבלה הצעתו של וליש.
 - במהלך השנים שִׁדְּרְגוּ כמה סדרות ישנות של בולים.
 - הבעיה של תת ייצוג הנשים בתחומים מגוונים מְכַרְת מזה שנים.
 - בקרוב יֵצֵג במוזאון אוסף של בולים מתקופות שונות.
- (1) איזה פועל יוצא דופן בבניין שלו? _____
- (2) מהו הבניין של הפועל היוצא דופן? _____
- (3) מהו הבניין של שלושת הפעלים האחרים? _____

ב. כתוב את הצורות הפעילות של הפעלים הסבילים. שמור על הזמן והגוף של הפעלים.

- הִצְעוּ _____
- שִׁדְּרְגוּ _____
- מְכַרְת _____
- יֵצֵג _____

ג. לפניך משפטים, ובהם מילים מודגשות.

- חוקרים מְבַזְבְּזִים זמן יקר בניסיון לזהות בולים ישנים.
 - בולי קק"ל הם עדות מְרַתֶּקֶת של תולדות יישוב המדינה.
 - בכמה מן הבולים המוקדמים של קק"ל נִשְׁקָף הנוף של ארץ-ישראל.
 - דוד רמז היה מְנַהֵיג חשוב בתקופה שלפני ההכרזה על המדינה.
- ציין את חלק הדיבור (שם עצם, תואר או פועל) של כל אחת מן המילים המודגשות.

- מְבַזְבְּזִים _____
- מְרַתֶּקֶת _____
- נִשְׁקָף _____
- מְנַהֵיג _____

19. א. לפניך רשימת שמות. מיינ אותם בטבלה שלפניך.

אֲמִבִּיצִיָּה, שְׁלֵטוֹן (החוק), אֵיכוֹת, אֲסָפּוֹ, תִּקְשָׁרֶת, מְסֻרָתִי (מסורתי), מְסָרוֹן, מְחַסְנִית, קְרִיטְרִיוֹן, מְמַשְׁלָה

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי	מילים לועזיות

ב. לפניך רשימת שמות.

קִלְדוֹ, תַּחְקִירוֹ, עוֹרֵךְ (עיתון), טִיֵּס

- (1) מה המשותף לכל השמות מבחינת המשמעות? _____
- (2) איזה שם יוצא דופן מבחינת דרך התצורה? _____
- (3) מהי דרך התצורה של השם היוצא דופן? _____
- (4) מהי דרך התצורה של השמות האחרים? _____

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או למרסם אלא ברשות משרד החינוך